

ZPŮSOBY VÝSEVU JARNÍHO JEČMENE

Jan KŘOVÁČEK, Ing. Jan VAŠÁK

Česká zemědělská univerzita v Praze

Summary: Spring barley drilling in smaller distance demonstrably increase yield and the share of grains above 2,5 mm. The yield after 2 year's experiments increased on 4,4 dt/ha, the share of "big grains" on 1,5 %. With respect to plant mortality of small barley-plants in first month of growing should the drilling quantum be around 3,5 million germinate-grains/ha, but in to the intensive cultivate-technology we recommend to drill approximately 5 MGG/ha.

Souhrn: Výsev sladovnického ječmene do úzkých řádků nebo „na široko“ zvyšuje jeho výnos i podíl předního zrna. Navýšení výnosu po dvouletých výsledcích je v průměru o 0,44 t/ha, navýšení podílu předního zrna o 1,5 %. S ohledem na mortalitu rostlin po vzejití se ukazuje jako nejvhodnější množství výsevu 3,5 MKS/ha, do intenzivní technologie přesto doporučujeme vysévat kolem 5 MKS/ha.

Úvod

V posledních letech jsou neustále vyhledávány nové intenzifikační prvky v agrotechnice všech významných polních plodin, mezi něž se řadí i jarní sladovnický ječmen. U sladovnického ječmene se jako dobrý intenzifikační prvek, který nás po finanční stránce nezatíží, ukazuje „setí na široko“ či do úzkých řádků. Tímto stylem setí je možné navýšit výnos a díky většímu životnímu prostoru pro rostliny i jednotlivé odnože je možný i nárůst podílu předního zrna.

Metody

Již dva roky zakládáme na Výzkumné stanici Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů v Červeném Újezdě (o. Praha-západ) pokusy s různými výsevky a dvěma styly setí jarního ječmene. V maloparcelkových pokusech vyséváme 350 – 800 zrn/m², a to do klasických obilnářských 12,5cm řádků a „na široko“. Setí „na široko“ se simuluje výsevem do úzkých 6,25cm řádků. Přesná metodika je uvedena v tabulce.

**Tabulka č.1 – Metodika pokusu
(Červený Újezd, 2004, 2005)**

Varianta pokusu	Výsevek (zrn/m ²)	Způsob setí
350/12,5	350	řádky 12,5 cm
400/12,5	400	řádky 12,5 cm
450/12,5	450	řádky 12,5 cm
500/12,5	500	řádky 12,5 cm
650/12,5	650	řádky 12,5 cm
800/12,5	800	řádky 12,5 cm
350/6,25	350	řádky 6,25 cm
400/6,25	400	řádky 6,25 cm
450/6,25	450	řádky 6,25 cm
500/6,25	500	řádky 6,25 cm
650/6,25	650	řádky 6,25 cm
800/6,25	800	řádky 6,25 cm

Kromě maloparcelkových pokusů v Červeném Újezdě jsme v roce 2004 ověřovali pozitivní výnosový vliv setí „na široko“ i v provozních podmínkách v ZAS Mžany, okres Hradec Králové. V provozu jsme pro setí využili secí kombinaci EXCELENT, kterou vyrábí a ověřuje Farnet, Česká Skalice. Pomocí této secí kombinace jsme seli ječmen klasicky i „na široko“. Sledovala se zde kombinace výsevků (170 a 230 kg/ha) + hloubky výsevu (2 a 4 cm) + stylu setí (do řádků a „na široko“). Při vyřazení extrému a reciproční varianty v daném znaku vyšlo v provozních podmínkách ve Mžanech (rok 2004) setí jarního ječmene „na široko“ o 0,12 t/ha lépe než setí do řádků.

V maloparcelkových pokusech s „výsevkem“ jsme nesledovali pouze výnosotvorné prvky, výnos a jakost, ale i mortalitu mladých rostlin jarního ječmene.

Mortalita v raných fázích růstu je v agrotechnice ječmene velkým problémem, neboť na počátku nízkých výnosů lze vidět nedostatečný počet rostlin a následně i nízké množství klasů na m².

Výsledky

Výnosově se v obou pokusných ročnících (2004, 2005) projevovalo velmi kladně setí ječmene do úzkých řádků. V roce 2004 byl výnosový rozdíl mezi setím „na široko“ a klasickým stylem setí větší než ve vyrovnanějším roce 2005. V roce 2004 se výnos vlivem výsevu „na široko“ navýšil o 0,72 t/ha, v roce 2005 byl vzestup výnosu nižší, výnos narostl oproti 12,5cm řádkům o 0,16 t/ha. V obou ročnících pak došlo k navýšení podílu předního zrna ve variantách se setím „na široko“, bylo to díky pravidelnějšímu rozmístění rostlin a následně i klasů po ploše. Dvouleté výsledky jsou shrnuty v tabulkách č.2 a č.3.

Při vyšších výsevcích (graf 2) se mortalita rostlin jarního ječmene výrazně zvýšila, hlavně na počátku růstu. Nejnižší mortalitu lze pozorovat při výsevu 3,5 MKS/ha. K nejvýznamnějšímu úbytku rostlin dochází ve 2. – 3. týdnu po vzejití. Během prvního týdne po vzejití se počet vzešlých rostlin/m² ještě může zvyšovat.

Omezit mortalitu rostlin po vzejití bude snad možné speciálními úpravami osiva – moření, inkrustace stimulanty apod.

Tabulka č.2 – Výsledky pokusu (Červený Újezd, 2004, 2005)

Varianta pokusu	Výnos při 15% vlh. (t/ha)	Podíl předního zrna (%)	Výnos při 15% vlh. (t/ha)	Podíl předního zrna (%)
	2004		2005	
350/12,5	10,96	85,2	7,83	96,6
400/12,5	11,28	80,5	7,20	97,3
450/12,5	11,05	80,1	6,78	97,2
500/12,5	11,16	83,3	7,22	97,7
650/12,5	10,85	77,9	7,39	96,8
800/12,5	11,12	75,7	6,86	97,4
350/6,25	11,41	85,2	7,39	97,4
400/6,25	11,56	86,9	7,58	97,5
450/6,25	11,93	85,9	7,10	97,7
500/6,25	12,09	87,0	7,29	97,3
650/6,25	12,27	80,1	7,03	97,7
800/6,25	11,46	72,8	7,80	97,6
<i>Průměr řádky 6,25 cm</i>	11,79	83,0	7,37	97,5
<i>Průměr řádky 12,5 cm</i>	11,07	80,5	7,21	97,1

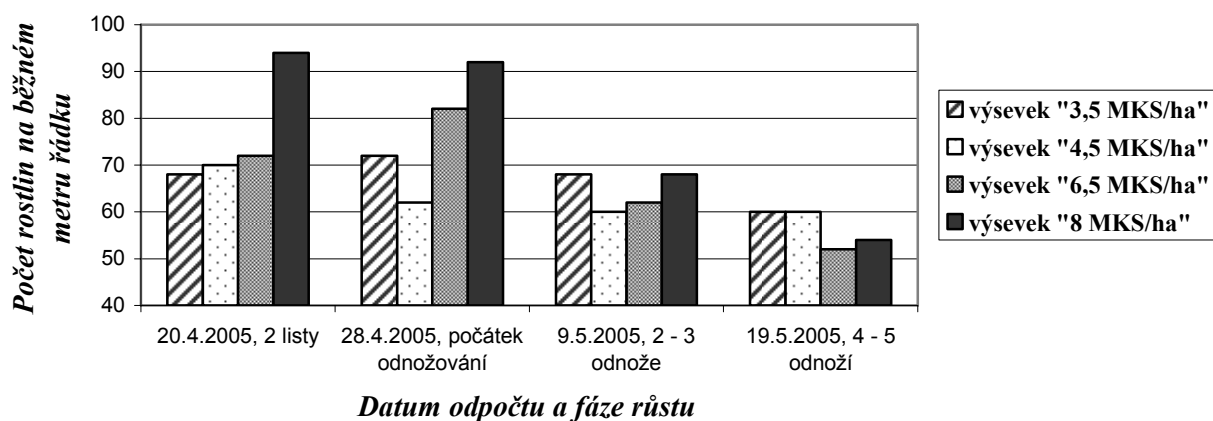
Tabulka č.3 – Výsledky pokusu (Červený Újezd, průměr ročníků 2004 a 2005)

Styl setí	Výnos (t/ha) 2004-2005	Přední zrno (%) 2004-2005
řádky 12,5 cm	9,14	88,8
řádky 6,25 cm	9,58	90,3
<i>diference ve prospěch setí „na široko“</i>	<i>+0,44</i>	<i>+1,5</i>

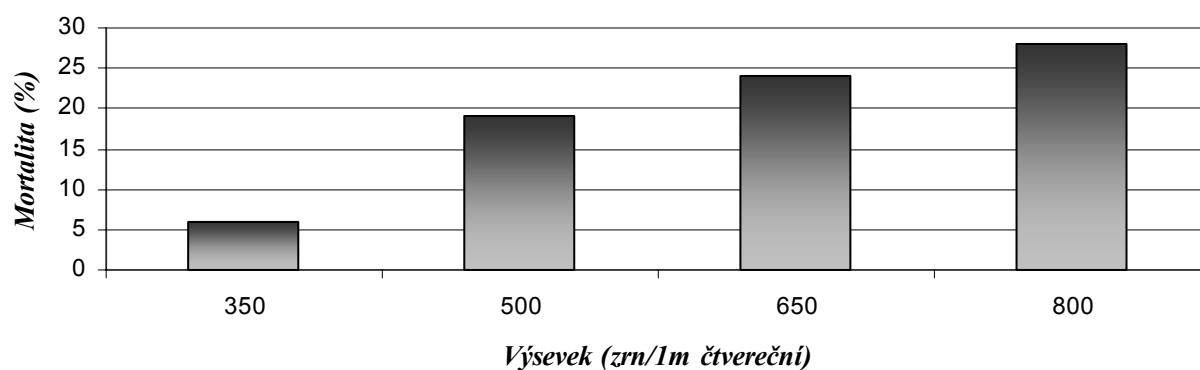
Závěry a doporučení

- Setí do úzkých řádků či „na široko“ zajišťuje pozitivní výnosovou odezvu – zvyšuje výnos i podíl předního zrna.
- Při setí do úzkých řádků došlo v roce 2005 ke snížení obsahu NL v zrnu o 0,24 % z 11,8 % (při klasickém setí) na 11,56 % (při úzkých řádcích).
- Dvouleté výsledky z maloparcelkových pokusů v Červeném Újezdě i výsledky z provozního pokusu ve Mžanech dokazují, že klasickým výsevem jarního ječmene do řádků 12,5 cm se zbytečně okrádáme přibližně o 0,4 t zrna/ha. Proto lze doporučit výsev jarního ječmene do úzkých řádků či „na široko“
- S ohledem na vzcházivost a mortalitu v roce 2004 a 2005 by se výsevky jarního ječmene měly pohybovat mezi 3,5 a 4,5 MKS/ha. Do intenzivních technologií však i přes vyšší mortalitu jedinců doporučujeme výsevky vyšší – 5 MKS/ha. Výnos totiž při setí do úzkých řádků může stoupat až do výše výsevu 6,5 MKS/ha. Při vyšších výsevcích navíc klesá riziko prořídnutí porostů v nepříznivých ročních a omezuje se počet slabých odnoží vyššího řádu s nedostatečně vyvinutými klasy s nevyrovnaným zrnem.

Graf 1 - Mortalita jarního ječmene v raných fázích růstu

Graf 2 - Mortalita jarního ječmene do 20 dnů od vzejití

Adresa autora

Ing. Jan Křováček

Katedra rostlinné výroby, Česká zemědělská univerzita v Praze,
Kamýcká 129, 165 21 Praha 6 – Suchbát

Tel.: 224382538

Fax: 224382535

e-mail: krovacek@af.czu.cz